

Споредъ заведената традиция, Дирекцията на Статистиката публикува Резултатитѣ отъ послѣдното прѣброяване на населението въ сѣщия видѣ, въ какъвто сѣ публикувани и Резултатитѣ отъ прѣдшествующитѣ прѣброявания. Само нѣкои таблици сѣ допълнени и видоизмѣнени въ новата публикация както слѣдва:

Таблица I. Население по домакинства и полъ. — Домакинствата се раздѣлятъ на 2 вида: *обикновени и колективни*. Подъ колективни домакинства, съгласно наставленията по прѣброяването на населението, сѣ смѣтани: отдѣлнитѣ войскови части (роти и пр.), полицейскитѣ (стражарски) казарми, затворитѣ (охранни и полицейски), болницитѣ, мѣнастиритѣ, пансионитѣ, сиротопиталищата, старопиталищата.¹⁾ За членове на тия домакинства сѣ смѣтани всички живущи въ тѣзи заведения лица, освѣнъ административния наемъ персоналъ (унтеръ-офицеритѣ, надзирателитѣ въ пансионитѣ, болницитѣ, старопиталищата и сиротопиталищата).

При опрѣдѣляване членоветѣ на домакинствата вземани сѣ прѣдъ видѣ само присѣтствующитѣ и врѣменно отсѣтствующи лица (безъ случайнитѣ гости и пѣтници).

Самото население се дѣли на *правно* и *фактическо*. За правно население е смѣтано всичко онова население, което по единъ или другъ начинъ е привѣрзано къмъ общината и има постоянното си мѣстожителство въ дадено населено мѣсто, безъ да се гледа да ли то е присѣтствувало или отсѣтствувало случайно отъ тамъ въ деньтъ на прѣброяването; слѣдователно, тукъ не влизатъ гоститѣ и пѣтницитѣ, които сѣ се намѣрили въ деньтъ на прѣброяването вѣнъ отъ обикновеното си мѣстожителство въ друго населено мѣсто, както и членоветѣ на колективнитѣ домакинства, изключая стражаритѣ и калугеритѣ. Тѣй че, къмъ правното население спадатъ: 1) прѣброеното присѣтствующе население въ дадено населено мѣсто, безъ случайнитѣ гости и пѣтници и безъ членоветѣ на колективнитѣ домакинства; 2) врѣменно отсѣтствующето отъ постоянното си мѣстожителство население; 3) стражаритѣ, калугеритѣ и другия духовенъ и мирски персоналъ отъ мѣнастиритѣ, които, макаръ и да спадатъ къмъ колективното население, ала сѣ привѣрзани къмъ общината, и 4) свѣрхсрочно-служащитѣ воински чинове, надзирателитѣ и слугитѣ въ пансионитѣ, болницитѣ, старопиталищата и сиротопиталищата.

Таблица II. Мѣсторождение. — Въ тая таблица сѣ отворени специални графи за роденитѣ въ българскитѣ земи въ Турция (Македония и Одринско), Русия (Бесарабия) и Ромъния (Добруджа). При това, мѣсторождението по административно дѣление е взето споредъ както е било въ деньтъ на прѣброяването, т. е. споредъ старото административно дѣление.

Таблица III. Матеренъ езикъ и народностъ. — За да може да се схване присѣтствието на разнитѣ етнографически елементи въ българското население, които нѣматъ особенъ матеренъ езикъ, въ тая таблица се комбинира матеренъ езикъ и народностъ. По чисто технически съображения, обаче, тукъ се направиха нѣкои съкращения, като се прѣдвидѣха специални графи само за главнитѣ елементи. Помацитѣ, аю и да спадатъ по матеренъ язикъ и народностъ къмъ българитѣ, показани сѣ отдѣлно, за да може да се знае по-точно тѣхния брой и мѣстожителство.

Таблица VI. Грамотностъ. — За една по-правилна прицѣнка грамотността на населението на Княжеството, цѣлото население се раздѣля въ грамотно отношение на три групи: 1) българи (безъ помацитѣ); 2) турци, татари и помаци, и 3) другитѣ останали народности.

Разработката на материала отъ послѣдното прѣброяване се извърши по една твърдѣ обширна програма, въ основата на която се постави изработения отъ Международния Статистически Институтъ планъ. Обаче, отпечатването на тая обширна разработка на материала по населени мѣста се явява технически невъзможно, понеже би обхванало за цѣлото Княжество едно издание на повече отъ 5000 печатни коли. Въместо това, Дирекцията на Статистиката като публикува Резултатитѣ по населени мѣста въ настоящия имъ съкратенъ видъ и като печата обширно „Общитѣ Резултати по околии и окръжи“, разпореди да се подвържи и запази цѣлата непечатана обширна разработка на материала по населени мѣста и я прѣдостави на ползуване на интересующитѣ се въ библиотеката на Дирекцията на Статистиката въ всѣко служебно врѣме.

¹⁾ За по-голѣми подробности, гледай издаденитѣ отъ Дирекцията на Статистиката „Наредби за прѣброяване на населението, сградитѣ и домашния добитѣкъ въ Княжество България на 31 декември 1900 год.“